

**SAMENWERKINGSOVEREENKOMST BETREFFENDE
COFINANCIERING PROJECT WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK (PWO)**

**« RECEPTEN VOOR HET WERKEN AAN OUDERBETROKKENHEID BINNEN DE EERSTE
GRAAD VAN HET BEROEPSSECUNDAIR ONDERWIJS : PARTNERSCHAPPEN TUSSEN OUDERS,
TIENERS EN SCHOLEN ALS BASISINGREDIËNTEN. »**

TUSSEN

Arteveldehogeschool vzw, ondernemingsnummer 0474120360, met maatschappelijke zetel te 9000 Gent, Hoogpoort 15, vertegenwoordigd door dhr. Tomas Legrand, algemeen directeur,

hierna "AHS" of "Partner" genoemd

EN

De Stad Gent, hier vertegenwoordigd door haar college van burgemeester en schepenen, voor wie optreden:

- a) Elke Decruynaere, schepen
- b) Mieke Hullebroeck, stadssecretaris

in uitvoering van het gemeenteraadsbesluit d.d.

Hierna gezamenlijk aangeduid als de "Partners"

WORDT HET VOLGENDE OVEREENGEKOMEN

ARTIKEL 1 – Voorwerp van de samenwerkingsovereenkomst

- 1.1. Deze samenwerkingsovereenkomst (hierna "Overeenkomst" genoemd) bepaalt de voorwaarden waaronder de Partners samenwerken in het kader van het gezamenlijk goedgekeurde PWO-project met als titel: 'RECEPTEN VOOR HET WERKEN AAN OUDERBETROKKENHEID BINNEN DE EERSTE GRAAD VAN HET BEROEPSSECUNDAIR ONDERWIJS : PARTNERSCHAPPEN TUSSEN OUDERS, TIENERS EN SCHOLEN ALS BASISINGREDIËNTEN' (hierna "Project" genoemd) en bepaalt hun wederzijdse rechten en verplichtingen bij de uitvoering van het Project.
- 1.2. Beide Partners zijn overeengekomen om het Project gezamenlijk uit te voeren. De projectaanvraag en de goedgekeurde aanpassing hiervan zit als bijlage bij deze Overeenkomst en maakt er integraal deel van uit.
- 1.3. Deze Overeenkomst bevat alle afspraken en verklaringen die bestaan tussen de Partners met betrekking tot het voorwerp van hun samenwerking en de uitvoering van het Project zoals omschreven in de bijlage. Zij vervangt alle mondelinge en schriftelijke communicatie, voorstellen en overeenkomsten die hiervoor tussen de Partners met betrekking tot het voorwerp van hun samenwerking en de uitvoering van het Project zijn gemaakt. De huidige Overeenkomst kan slechts gewijzigd worden door een geschreven addendum, behoorlijk opgesteld in naam van en ondertekend door beide Partners.

ARTIKEL 2 – Rol van de partners - uitvoering van het Project

- 2.1. AHS zal 40 % VTE (20 % VTE PWO en 20 % VTE opleiding pBa Pedagogie van het Jonge Kind (PJK)) en het Onderwijscentrum Gent 40 % VTE aan personeel inzetten gedurende de hele projectperiode. Elke partner zal een totale werkingskost voorzien van 5000 €, waarbij voor AHS telkens ½ uit werkingsmiddelen PWO en ½ uit de opleiding pBa PJK (zie bijlage) afkomstig is. Iedere Partner verbindt zich ertoe zijn bijdrage in het Project uit te voeren naar best vermogen, volgens de regels van de kunst en in overeenstemming met de professionele standaarden geldend in het domein waarin het Project zich situeert. Beide Partners verbinden er zich eveneens toe om de ethische en juridische verplichtingen inzake onderzoekshandelingen te respecteren.
- 2.2. Iedere Partner zal zijn bijdrage aan het Project zoals nader omschreven in de bijlage correct, tijdig en volledig uitvoeren en de nodige kennis, materialen, informatie of andere benodigdheden voor de uitvoering van het Project tijdig beschikbaar maken aan de andere Partner om deze in staat te stellen het Project naar behoren uit te voeren.
- 2.3. Ieder voorstel tot substantiële afwijking van planning en uitvoering van het Project, zoals omschreven in de bijlage, wordt ter goedkeuring voorgelegd aan respectievelijk de 'Dienst Onderzoek en dienstverlening' voor onderzoekers van AHS en aan Brecht Demeulenaere voor onderzoekers van Onderwijscentrum Gent.
- 2.4. Alle apparatuur, materialen en benodigdheden die door een Partner voor de uitvoering van het Project zijn verworven, blijven na beëindiging van deze Overeenkomst om welke reden ook, de volledige eigendom van die Partner. De andere Partner kan geen eigendoms- of gebruiksrecht laten gelden op zulke apparatuur, materialen of benodigdheden tenzij schriftelijk uitdrukkelijk anders wordt overeengekomen tussen de Partners.
- 2.5. Iedere Partner verbindt zich ertoe om in geval de uitvoering van zijn taken tijdelijk of volledig onmogelijk is geworden of indien de uitvoering ervan ernstige vertraging dreigt op te lopen, de andere Partner hiervan onverwijld in kennis te stellen. De betrokken Partner verbindt zich ertoe om in zulke omstandigheden, in overleg met de andere Partner, naar een passende oplossing te zoeken.

ARTIKEL 3 - Vertrouwelijke behandeling van informatie

- 3.1. De Partners erkennen dat het voor de uitvoering van het Project mogelijk noodzakelijk of nuttig is dat bepaalde vertrouwelijke informatie van de ene Partner bekend gemaakt wordt aan de andere Partner. De Partners verbinden zich er wederzijds toe om alle informatie die als 'vertrouwelijk' of met een gelijkaardig opschrift bestempeld wordt, strikt confidentieel te behandelen.
- 3.2. Toegang tot vertrouwelijke informatie wordt beperkt tot die werknemers en medewerkers die redelijkerwijze geacht worden toegang nodig te hebben in het kader van de uitvoering van het Project. Deze werknemers en medewerkers zullen geïnformeerd worden over de vertrouwelijke aard van de informatie en zullen hun akkoord met de verplichtingen uit dit artikel bevestigen.

ARTIKEL 4 – Intellectuele eigendom en gebruiksrechten

- 4.1. De Projectresultaten worden vanaf de datum van creatie de onverdeelde gemeenschappelijke eigendom van de Partners, ongeacht de bijdrage van iedere Partner aan de totstandkoming van een Projectresultaat. Voor iedere gezamenlijke exploitatie van de Projectresultaten waartoe de Partners zouden besluiten, hanteren beide Partners een gelijke verdeling van kosten en opbrengsten. De Partners hebben het recht om de Projectresultaten aan te wenden in het kader van onderwijs.

- 4.2. Elke partij kan autonoom gevolg geven aan mogelijke dienstverleningsopdrachten en vervolgonderzoeksprojecten die voortvloeien uit het bovengenoemd project.
- 4.3. Ten einde hun rechten uit de voorgaande bepalingen te vrijwaren verklaren beide Partners ten opzichte van elkaar:
  - 1) dat zij geen daden zullen stellen die de exploitatie door de andere Partner van de Projectresultaten feitelijk of rechtens onmogelijk maakt, bijvoorbeeld door het eenzijdig verlenen van een exclusief gebruiksrecht aan een derde met betrekking tot hun deel of alle Projectresultaten;
  - 2) dat hun medewerkers die betrokken zijn bij de uitvoering van het Project, al hun rechten inclusief de auteursrechtelijke vermogensrechten, met betrekking tot hun bijdrage in het Project, onvoorwaardelijk en definitief aan hun respectieve werkgever, de relevante Partner, hebben overgedragen.

ARTIKEL 5 - Aansprakelijkheid

- 5.1. Iedere Partner aanvaardt de volledige verantwoordelijkheid voor het gebruik, misbruik of ongeschiktheid tot gebruik van de Projectresultaten en/of Vertrouwelijke Informatie en de andere Partner zal in geen geval aansprakelijk zijn voor schade ontstaan in hoofde van een Partner in dat verband.
- 5.2. Iedere Partner vrijwaart de andere Partner voor vorderingen van derden, ongeacht de aard en omvang, die verband houden met het gebruik van de Projectresultaten.

ARTIKEL 6 - Duur van de Overeenkomst – voortijdige beëindiging

- 6.1. Deze Overeenkomst treedt na volledige ondertekening door de Partners in werking op 1 februari 2018 en eindigt, behoudens voortijdige beëindiging, op 31 januari 2019.
- 6.2. Iedere Partner heeft het recht om de uitvoering van deze Overeenkomst eenzijdig en zonder vordering in rechte, op te schorten ten aanzien van de andere Partner indien die zijn contractuele verplichtingen niet nakomt.
- 6.3. In geval van contractuele wanprestatie door een Partner zal de andere Partner bij aangetekend schrijven deze Partner in gebreke kunnen stellen met een duidelijke opgave van de contractuele wanprestatie en een redelijke termijn voor herstel. Indien deze Partner na het verstrijken van de redelijke termijn die in de ingebrekestelling wordt vermeld, zijn contractuele wanprestatie niet heeft hersteld, heeft de andere Partner het recht om deze Overeenkomst onmiddellijk en eenzijdig te beëindigen en eventuele schade op de andere Partner te verhalen.
- 6.4. De Partner die overeenkomstig dit artikel 6, de Overeenkomst eenzijdig beëindigt, heeft het recht om het Project autonoom verder te zetten. In dit geval en niettegenstaande de bepalingen uit artikel 4. hierboven, verkrijgt de Partner ten aanzien van wie de Overeenkomst werd beëindigd, geen eigendomsrechten op de Projectresultaten die na de beëindiging autonoom door de andere Partner zijn tot stand gebracht.

ARTIKEL 7 – Communicatie - Publicaties

- 7.1. Beide Partners verbinden zich ertoe elkaar te vermelden in elke interne en externe communicatie in verband met het Project en brengen elkaar hiervan, voorafgaand aan de communicatie, op de hoogte. Daartoe worden in principe de originele logo's gebruikt.

- 7.2. Bij publicaties van wetenschappelijke en praktijkrelevante aard wordt de bijdrage van de Partners en hun respectieve medewerkers op de wetenschappelijk gebruikelijke wijze kenbaar gemaakt.

ARTIKEL 8 – Toepasselijke recht en bevoegde rechter

- 8.1. Deze Overeenkomst wordt geregeld door het Belgisch recht.
- 8.2. In geval van betwisting pogen beide Partners de geschillen te regelen via minnelijke schikking. Indien beide Partners niet tot een vergelijk komen, is de rechtbank van eerste aanleg te Gent bevoegd.

Opgesteld en ondertekend te Gent, in twee exemplaren, op 1 februari 2018.

Voor Arteveldehogeschool,

Voor de burgemeester
(bij delegatiebesluit van 21 februari 2017)

Dhr. Tomas Legrand
Algemeen directeur

(Handtekening)

Mevr. Caroline Detavernier
Directeur Opleiding PJK

Elke Decruynaere
Schepen van Onderwijs, Opvoeding & Jeugd

**BIJLAGE 1 – PROJECTAANVRAAG, MET BEGROTING WERKINGSMIDDELEN EN
OVERZICHT WERKPAKKETTEN EN TAKEN**

1.1. Projectaanvraag

PWO Voorstel Onderzoeksproject met start in 2017

1. Aanvragers en samenvatting (1 pagina)

Projecttitel :	RESEPTS: Recepten voor het werken aan ouderbetrokkenheid binnen de eerste graad van het beroepssecundair onderwijs: partnerschappen tussen ouders, tieners en scholen als basisingrediënten. (REcepts for parental involvement within the first grade of SEcondary schools: partnerships between Parents, Teenagers and Schools as primary ingredients).		
	Naam	Opleiding	ODC (ev.)
Projectleider :	Penelope Delcour	PJK	Gezinskracht
Projectmedewerker 1 :	Nathalie Van Wassenhove (Onderwijscentrum Gent)		
Projectmedewerker 2 :			
Gevraagde VTE :	0,4 VTE/projectjaar Artevelde 0,4 VTE/projectjaar Onderwijscentrum Gent	Gevraagde duur :	1 jaar
Projectsamenvatting (max 250 woorden)	<p>Binnen het lager onderwijs zijn brugfiguren een gevestigde waarde geworden om te werken aan ouderbetrokkenheid binnen scholen. De positieve impact ervan op de samenwerking tussen scholen en gezinnen inspireerde Stad Gent om de inzet van brugfiguren binnen de eerste graad van het beroepssecundair onderwijs te verkennen. Ondertussen worden in 8 Gentse secundaire scholen met een B-stroom 1ste graad brugfiguren ingezet. Binnen het huidige onderzoeksproject willen de Arteveldehogeschool en het Onderwijscentrum Gent samen onderzoeken hoe ouders en jongeren de acties inzake ouderbetrokkenheid binnen deze scholen ervaren, alsook in welke mate deze ervaringen aansluiten bij de bredere verwachtingen en opvattingen van ouders en jongeren inzake ouderbetrokkenheid binnen de context van de eerste graad van het beroepssecundair onderwijs. We verzamelen data bij ouders en jongeren aan de hand van diepte-interviews, gestructureerde vragenlijsten en focusgroepen. Daarnaast voorzien we ook diepte-interviews met brugfiguren en schoolinterne actoren (o.a. leerkrachten en directies). Ook hun ervaringen zijn immers cruciaal om zicht te krijgen op goede praktijken, kansen en uitdagingen bij het werken rond ouderbetrokkenheid binnen de schoolcontext. De data-analyse gebeurt in twee fasen: een beschrijvende en interpretatieve fase. Via triangulatie van de resultaten uit de verschillende databronnen zullen we succesfactoren (goede praktijken) inzake het werken rond ouderbetrokkenheid binnen de eerste graad van het beroepssecundair onderwijs identificeren, alsook hun randvoorwaarden. Deze resultaten zullen worden vertaald in een 'receptenboek' voor het werkveld, waarin de basisingrediënten worden opgelijst voor succesvolle en gedragen acties. Daarnaast zullen we ook een set van reflectiekaarten maken die schoolteams bewustmaken rond het thema en het perspectief van de verschillende actoren (schoolteams, jongeren en ouders).</p>		

1.1. Situering van het project en probleemstelling (max.2 pagina's)

Alle ouders zijn betrokken op het onderwijs van hun kinderen, of toch niet (zoals 'wij' willen)?

Een oproep tot grotere betrokkenheid van allochtone ouders bij de school van hun kinderen door Vlaams minister van onderwijs Crevits in maart 2017 deed heel wat stof opwaaien (Heylen 2017). Piet Van Avermaet, directeur van het steunpunt Diversiteit & Leren (UGent), vond de uitspraken van Crevits "ronduit triest" en wees op het belang van het taaloverschrijdend werken aan het zelfbeeld bij kansarme gezinnen. Ook bestaat er volgens hem een mismatch tussen het sociale en culturele kapitaal van gezinnen en scholen en hebben ze soms verschillende opvattingen en verwachtingen inzake ouderbetrokkenheid (Belga 2017). Niet alleen onderwijsexperts namen de uitspraken in de pers op de korrel, er kwamen ook tegenreacties door verontwaardigde ouders: "Als scholen de deur dichtdoen, kan je niet participeren. Iedereen moet zich thuis voelen" (Saerens 2017).

Bovenstaande discussie hangt heel sterk samen met de vraag of ouderbetrokkenheid wordt benaderd vanuit een hiërarchisch model of vanuit een partnerschapsmodel (De Mets 2013). De eerste benaderingswijze gaat uit van een eenrichtingsverhaal van de school die bepaalt hoe de samenwerking met ouders gestalte moet krijgen en wat hierin goede en slechte voorbeelden zijn. Een partnerschapsmodel stelt daarentegen de communicatie en afstemming tussen scholen, ouders én kinderen of jongeren centraal. Werken aan ouderbetrokkenheid is dan ook niet louter een verhaal tussen scholen en ouders, maar een partnerschap in drievoud. Kinderen zijn immers heel loyaal tegenover ouders én school, en daarmee cruciale, mediërende actoren tussen beide leefwerelden (De Mets 2013). Enerzijds hebben ze bepaalde verwachtingen en noden inzake de continuïteit tussen gezin en school, maar tegelijkertijd zijn ze ook de bewakers van de grenzen tussen beide werelden (De Mets 2013).

Ouderbetrokkenheid: een concept met veel lagen

Werken rond ouderbetrokkenheid wordt soms benaderd als 'het betrekken van moeilijk bereikbare ouders', maar het is veel meer dan dat (VCOV z.j.). Werken aan ouderbetrokkenheid is vooreerst niet louter gericht op werken rond gezinnen in kwetsbare situaties, maar gaat over de brug maken met druk bezette ouders, anderstalige ouders, kansarme ouders, ouders met een andere ontmoetings- of gesprekscultuur (VCOV z.j.). Kortom, het gaat om ouders betrekken in hun grote diversiteit.

Ten tweede is ouderbetrokkenheid geen unidirectioneel concept, maar een wederzijds begrip (Boeraeve 2012). Het omvat zowel de betrokkenheid van ouders bij het schoolleven van hun kinderen, als de manier waarop scholen ouders betrekken. Deze wederzijdseheid zit vertaald in de drie dimensies van ouderbetrokkenheid die worden onderscheiden: 1) ouders op school, 2) ouders thuis, en 3) communicatie tussen ouders en school (Verhoeven et al. 2003).

Samaey en Vettenburg (2007) onderscheiden zeven verschillende dimensies van ouderbetrokkenheid: 1) de kennis van ouders over het onderwijs (algemeen, school, klasgebeuren); 2) de emoties of gevoelens van ouders in relatie tot de school; 3) de rationele overwegingen van ouders om meer of minder tijd en energie te investeren in contacten met het onderwijs en het schoolleven van de kinderen; 4) de overtuiging van de ouder inzake de rol die hij of zij kan spelen in de schoolloopbaan, de levensloop en het welzijn van het kind; 5) de competenties van ouders gerelateerd aan het begrip ouderbetrokkenheid; 6) het waarneembaar gedrag van de ouder inzake ouderbetrokkenheid; en 7) de tijd die een ouder besteedt aan zaken met betrekking tot het onderwijs en de schoolloopbaan van zijn kind. Wanneer een beleid en acties worden opgezet inzake ouderbetrokkenheid, dan wordt idealiter gewerkt op alle zeven dimensies, en vanuit beide richtingen: de betrokkenheid van ouders én van de school (Boeraeve 2012; De Mets 2013).

Ten slotte is werken rond ouderbetrokkenheid niet enkel belangrijk vanwege de paradigmashift richting een participatief of partnerschapsmodel. Diverse studies tonen aan dat meer ouderbetrokkenheid samen gaat met een hoger welbevinden, betere leerprestaties en diverse andere uitkomsten voor leerlingen (zie bv. Bellens & De Fraine 2013; Colpin 2011). Kortom, inzetten op ouderbetrokkenheid is belangrijk, maar in tegenstelling tot recente uitspraken in de media is ouderbetrokkenheid niet de verantwoordelijkheid van ouders alleen.

Ouderbetrokkenheid en brugfiguren

Brugfiguren binnen het onderwijs hebben expliciet de taak om te fungeren als schakel of brug tussen ouders en het schoolteam (Onderwijscentrum 2017a). Ze zijn geen onderwijzend personeel, maar worden wel beschouwd als een deel van het schoolteam. In de doelstellingen van de brugfigurenwerking zoals beschreven door het Onderwijscentrum Gent (2017a) zijn duidelijk de eerder beschreven niveaus van ouderbetrokkenheid te erkennen: 1) contact, overleg en actieve samenwerking tussen ouders en schoolteams bevorderen, 2) ouders versterken in het leer- en opvoedingsproces van hun kinderen, 3) ouderbetrokkenheid bij alle schoolteams vergroten, in co-eigenaarschap; en 4) kwetsbare kinderen en jongeren in contact brengen met brede leeractiviteiten, waarbij nauw wordt samengewerkt met het team Brede School en externe partners.

Het belang van de inzet van brugfiguren werd recent nog erkend door Minister Crevits die tegelijkertijd belofde in te zetten op de uitwisseling van goede praktijken (Crevits 2017). Volgens Van Aevermaet zijn de brugfiguren binnen het Gentse onderwijs een ontzettend mooi voorbeeld van hoe kan worden gewerkt aan een betere samenwerking tussen gezinnen en school, om zo te komen tot meer ouderbetrokkenheid (Belga 2017; Onderwijscentrum Gent 2017b). Stad Gent was twintig jaar geleden een pionier in Vlaanderen inzake de inzet van brugfiguren, maar ondertussen worden ook in veel andere steden en gemeenten brugfiguren ingezet binnen lagere scholen om ouderbetrokkenheid te faciliteren.

Op verschillende domeinen wordt een positieve impact geobserveerd van de inzet van brugfiguren. Het Onderwijscentrum Gent (2017b) gaf naar aanleiding van het twintigjaar bestaan van de brugfigurenwerking binnen het lager onderwijs een rapport uit. In dit rapport beschrijven ze de cruciale rol die brugfiguren kunnen spelen bij het opbouwen van vertrouwen tussen scholen en gezinnen, alsook het verbinden tussen schoolteams, kinderen, ouders en de buurt. Vanuit dit vertrouwen en deze verbinding kan gewerkt worden aan het versterken van gezinnen, bijvoorbeeld via de organisatie van leer- en ontwikkelgroepen voor ouders (Somers 2016a). Een brugfiguur kan vanuit deze verbindende en versterkende rol worden gezien als "een regisseur van de sociale cohesie" (Onderwijscentrum Gent, 2017b, p. 10) en vormt hierdoor een belangrijke schakel binnen het gelijkheidsbeleid. Door de vertrouwensrelaties die brugfiguren opbouwen kunnen ze gezinnen doorverwijzen naar andere diensten buiten de school. Op die manier kunnen ze helpen om de grote ongelijkheden te verminderen die bestaan in het gebruik van reguliere buitenschoolse hulp of diensten buiten de schoolmuren (Mawungu & Vanahauwaert 2017).

De positieve impact van de ondertussen wijd verspreide brugfigurenwerking binnen het lager onderwijs inspireerde om na te denken over het inzetten van brugfiguren binnen andere settings. De verkenning van de mogelijkheden van brugfiguren binnen het secundair onderwijs is dan ook een heel logisch vervolg van de zoektocht naar het creëren van meer verbinding tussen scholen en gezinnen. Tijdens die zoektocht besliste Stad Gent in 2015 om een proefproject op te zetten met brugfiguren binnen 4 scholen van de eerste graad van het beroepssecundair onderwijs. Ondertussen is de werking structureel verankerd en uitgebreid naar 8 secundaire scholen binnen Gent, netoverschrijdend. De keuze voor het beroepssecundair onderwijs vloeit onder meer voort uit de sterke samenhang tussen onderwijsvorm en de kwetsbaarheid van gezinnen. De sociale ongelijkheid binnen het Vlaamse onderwijslandschap blijft immers een heikel punt (Mawungu & Vanahauwaert 2017). De keuze voor de eerste graad is mede ingegeven vanuit de visie op een 'warme overgang' tussen basisschool en secundaire school.

Desondanks de uitgebreide kennis en expertise binnen Vlaanderen rond ouderbetrokkenheid binnen het onderwijs én de bredere opvoedingondersteunende sector is de knowhow inzake de rol die brugfiguren binnen het secundair onderwijs kunnen spelen nog aan uitbreiding toe. Binnen het secundair onderwijs zijn er bovendien enkele meer uitdagende randvoorwaarden: er zijn minder kansen tot contact tussen ouders en school, kinderen vertoeven er maximum 6 jaar en vaak ook minder wegens bv. wijziging van studierichting, klasgroepen zijn variabel, er zijn veel meer leerkrachten en schoolmedewerkers betrokken op een leerling, er is minder kleinschaligheid dan in de lagere school en vaak ligt de secundaire school verder uit de woonbuurt. Het feit dat deze voorwaarden wel voldaan zijn binnen lagere scholen (Onderwijscentrum Gent 2017b) was dan ook één van de hoofdargumenten van de gangmakers om het brugfigurenproject op te starten binnen het lager onderwijs en het er gedurende lange tijd toe te beperken.

Een tweede belangrijke uitdaging bij de inzet van brugfiguren in het secundair onderwijs houdt verband met de evolutie in de driehoek leerling-school-gezin naarmate kinderen ouder worden. Zo is het feit dat tieners afstandelijker worden ten aanzien van hun ouders een heel normale fase in de ontwikkeling richting zelfstandigheid (Sensoa 2017). Het is dan ook cruciaal om inzicht te verwerven in de vormen van ouderbetrokkenheid die aansluiten bij de verwachtingen van jongeren en onder welke voorwaarden (Boeraeve 2012; Lauwers & Piessens 2011; Vijverman & Vettenburg 2009).

Probleemstelling

Ouderbetrokkenheid is een begrip met veel lagen en werken aan ouderbetrokkenheid is een gedeeld project van scholen, ouders en kinderen/jongeren. De meerwaarde van ouderbetrokkenheid ligt zowel in het onderliggende partnerschapsmodel als in de gunstige effecten op diverse uitkomsten voor leerlingen, hun gezinnen en de school. Er is binnen Vlaanderen veel knowhow opgebouwd over hoe brugfiguren binnen het lager onderwijs kunnen werken aan ouderbetrokkenheid. Een meer recente evolutie is de inzet van brugfiguren binnen het secundair onderwijs. Er is dan ook nood aan kennisopbouw over de rol die brugfiguren kunnen opnemen inzake de verschillende dimensies & niveaus van ouderbetrokkenheid binnen deze context. Vanuit het partnerschapsmodel is het cruciaal dat deze rol aansluit bij de noden en verwachtingen van ouders, leerlingen en het schoolteam.

Onderzoeksvragen (max: ½ pagina)

Hoe kunnen brugfiguren binnen de eerste graad van het secundair onderwijs (B-stroom) rekening houden met de noden, wensen en verwachtingen van ouders, jongeren en het schoolteam bij het faciliteren & ondersteunen van de verschillende niveaus en dimensies van ouderbetrokkenheid binnen de schoolcontext?

- 1.1 Welke opvattingen en verwachtingen hebben ouders, jongeren, brugfiguren & andere schoolinterne actoren over de verschillende niveaus en dimensies van ouderbetrokkenheid binnen de schoolcontext?
- 1.2 Welke facilitators en barrières ervaren ouders, jongeren, brugfiguren & andere schoolinterne actoren inzake de verschillende niveaus en dimensies van ouderbetrokkenheid binnen de schoolcontext?
- 1.3 Waar liggen uitdagingen en kansen voor de brugfiguur inzake de afstemming van de verwachtingen van ouders, jongeren en het schoolteam bij het faciliteren en ondersteunen van de verschillende niveaus en dimensies van ouderbetrokkenheid? En hoe kan de brugfigurenwerking hierop inspelen?
- 1.4 Wat zijn goede praktijken uit de brugfigurenwerking inzake de afstemming van de verwachtingen van ouders, jongeren en het schoolteam bij het faciliteren en ondersteunen van de verschillende niveaus en dimensies van ouderbetrokkenheid?

1.2. Aanpak en methodologie (max. 1 pagina)

Onderzoekssetting

Gent neemt een pioniersrol op inzake de inzet van brugfiguren binnen het secundair onderwijs en vormt hierdoor een unieke onderzoekssetting om onze onderzoeksvragen te beantwoorden. Vanuit de coördinerende rol die het Onderwijscentrum Gent opneemt krijgen we voor dit onderzoek toegang tot de 8 secundaire scholen binnen Gent waar op heden een brugfiguur is aangesteld. Dit zijn allen scholen die een eerstegraad beroepssecundair onderwijs aanbieden. In het totaal zijn er in Gent en deelgemeenten 15 vestigingsplaatsen gewoon secundair onderwijs met studierichting B in de 1e graad (Vlaamse Overheid, n.d.). De selectie van secundaire scholen waarbinnen een brugfiguur wordt ingezet gebeurde op basis van het hoogste aantal indicatorleerlingen over de drie voorafgaande jaren.

Onderzoeksmethoden

Voor het beantwoorden van onze onderzoeksvragen zetten we in op een triangulatie van onderzoeksmethoden met hun eigen sterktes en beperkingen. Ten eerste zijn er twee fasen van **desk research** voorzien. In de voorbereidende fase verkennen we de recentste **literatuur** rond ouderbetrokkenheid binnen secundaire scholen en de rol die brugfiguren daarin kunnen spelen. Daarnaast inventariseren we via **documentenonderzoek** (websites, documentatie, ...) actuele informatie over goede praktijken in Vlaanderen en daarbuiten in het faciliteren van ouderbetrokkenheid binnen het secundair onderwijs. We richten ons hierbij in hoofdzaak op actieplannen van bestaande brugfiguurprojecten en actiefiches rond werken aan ouderbetrokkenheid binnen het secundair onderwijs.

Ten tweede plannen we ongeveer **16 diepte-interviews met (één of beide) ouders** om hen te bevragen over hun individuele traject met de brugfiguur en de school van hun kind. Omdat het opbouwen van een vertrouwensrelatie de nodige tijd vereist, beperken we de interviews tot de 4 scholen waar de brugfiguur reeds drie jaar actief is. We selecteren per school 4 gezinnen waarvan het oudste kind in het tweede jaar van het BSO zit. Zo vermijden we heterogeniteit in de duur die jongeren er reeds school lopen, en hebben ouders voldoende ervaring met de school, in tegenstelling tot ouders van leerlingen uit het eerste jaar. Over de scholen heen streven we naar variatie in BSO-richtingen en een evenwichtige verdeling van ouders van zonen en dochters. Binnen iedere school wordt samen met de brugfiguur een selectie gemaakt van 4 ouders waarmee de brugfiguur een individueel traject aanging in het afgelopen jaar (bv. via huisbezoeken, telefonische contacten, doorverwijzingen). Volgens het principe van theoriegerichte selectie wordt samen met de brugfiguur gezocht naar twee gezinnen waarmee het opbouwen van een vertrouwensband vlot verliep, en twee gezinnen waarmee het volgens de brugfiguur moeilijker was om een vertrouwensband op te bouwen. De opzet is om de interviews zo laagdrempelig mogelijk te maken door ze te laten aanvatten in aanwezigheid van de vertrouwde brugfiguur, en op een plaats en tijdstip naar keuze van de ouder. We voorzien de mogelijkheid om dubbelinterviews te doen samen met een andere ouder wanneer dit drempelverlagend werkt. Bij anderstalige ouders wordt een tolk voorzien. Voor de afname van de interviews wordt samengewerkt met studenten PJK in het kader van de opdracht onderzoeksverkenning in het 2de jaar.

Ten tweede plannen we **4 focusgroepen** met telkens een **12-tal ouders** van jongeren binnen de eerste graad van het secundair onderwijs. Terwijl de interviews gericht zijn op het individuele traject van ouders en hun ervaringen met concrete acties door de brugfiguur en de school, zijn de focusgroepen gericht op de bredere opvattingen, ervaringen en verwachtingen van ouders inzake ouderbetrokkenheid in relatie tot de school. Omdat de klemtoon hier niet ligt op specifieke acties door de brugfiguur of school, worden in deze fase de acht secundaire scholen betrokken. Voor het rekruteren en samenbrengen van ouders voor deze focusgroepen zal worden gewerkt via (de brugfiguren van) 4 basisscholen waar veel ouders uit de 8 secundaire scholen nog jongere kinderen hebben schoollopen. Deze scholen liggen vaak dicht in de buurt voor ouders, waardoor ouders samenbrengen op één locatie makkelijker kan worden georganiseerd. In iedere school worden alle ouders uit de basisschool die een kind hebben in de eerste graad van één van de acht scholen met een brugfiguur, uitgenodigd om deel te nemen aan de focusgroep. Dit zorgt voor een heterogene samenstelling van de groep ouders met betrekking tot de secundaire school van hun kind, wat voor interessante uitwisselingen kan zorgen. De brugfiguren gebruiken hun vertrouwensrelatie met de gezinnen om deelname aan de focusgroep te stimuleren. Door de focusgroep te laten doorgaan op een vast ontmoetingsmoment voor ouders op de lagere school, hopen we de focusgroep toegankelijk te maken voor diverse ouders.

Voor de bevraging van **jongeren** voorzien we geen diepte-interviews, maar wel **korte, gestructureerde vragenlijsten** rond hun ervaringen met concrete acties van de brugfiguren op school. Deze bevragingen zullen in overleg met de scholen gebeuren tijdens vrije momenten op school (bv. middagpauze) alsook aan de schoolpoort. Daarnaast plannen we **focusgroepen** met telkens een **12-tal jongeren** binnen 4 van de 8 scholen. We selecteren 2 scholen waar de brugfiguur al sedert 2015

werkzaam is, en 2 scholen waar de brugfigurenwerking pas werd opgestart. Dit zorgt voor variatie in de acties die reeds werden opgezet inzake ouderbetrokkenheid en de structurele/culturele verankering van deze acties in het schoolgebeuren. Binnen deze focusgroepen bevragen we de opvattingen en verwachtingen van jongeren inzake ouderbetrokkenheid op school, alsook de barrières en facilitators die zij ervaren bij het leggen van de brug tussen school en gezin. Voor de organisatie van deze focusgroepen wordt samengewerkt met de klastitularissen uit het tweede jaar. De bevraging zal doorgaan tijdens een lesmoment van één van de algemene vakken (bv. Nederlands of PAV) waarin leerlingen uit diverse richtingen samenzitten. Door het samenvallen met een lesmoment kunnen leerlingen heel laagdrempelig worden bevraged. Indien de klasgroep groter is dan 15 leerlingen, wordt de groep in twee gesplitst en zal de brugfiguur de focusgroep bij de tweede groep faciliteren.

Om de ervaringen van brugfiguren en andere schoolinterne actoren te verzamelen zijn er **diepte-interviews** gepland met **4 brugfiguren** actief binnen het secundair onderwijs, alsook met een **16-tal schoolinterne actoren** (directies, leerkrachten, zorgcoördinatoren). Binnen deze interviews wordt gepeild naar de facilitators en barrières die worden ervaren bij ouders, jongeren en binnen scholen, en naar goede praktijken om hierop in te spelen.

Voor de verschillende onderzoeksmethoden wordt gewerkt met een aangepaste informatiebrief waarin het onderzoek wordt toegelicht en de vertrouwelijkheid van de data wordt gegarandeerd.

Data-analyse

Alle kwalitatieve data worden getranscribeerd en geanalyseerd in NVivo. In een eerste, **beschrijvende** fase brengen we de opvattingen, verwachtingen en ervaringen van ouders en jongeren in kaart met betrekking tot de verschillende dimensies en niveaus van ouderbetrokkenheid én concrete acties vanuit de brugfiguren. In een tweede, **interpretatieve** fase gaan we op zoek naar de facilitators en barrières die ouders en jongeren ervaren inzake ouderbetrokkenheid, en hoe de acties vanuit de brugfiguren hierop inspelen. Via triangulatie van de resultaten van beide fasen zullen we zicht krijgen op goede praktijken inzake ouderbetrokkenheid, de rol die brugfiguren hierin kunnen opnemen, alsook in voorliggende kansen en uitdagingen. Tijdens de laatste fase zijn ook **feedbacksessies** gepland met brugfiguren en schoolinterne actoren in functie van de identificatie van succesfactoren van bestaande acties, de vertaling van kansen en uitdagingen naar praktijkgerichte aanbevelingen, feedback op het ontwerp van het receptenboek en het uittesten van de reflectietool voor schoolteams.

1.3. Valorisatie (zoals disseminatie, werkveldgerichte output, nexus onderwijs max 1 pagina)

1. Praktijkgerichte output

1.1 Receptenboek voor het werken aan ouderbetrokkenheid binnen de eerste graad van het secundair onderwijs.

We zien dit product als een soort receptenboek (metafoor) met inspirerende voorbeelden voor het werken aan ouderbetrokkenheid binnen het secundair onderwijs. De succesfactoren en randvoorwaarden van deze recepten of goede praktijken worden ontleed als 'ingrediënten'. De bedoeling is dat de lezer de inhoud kan vertalen naar de eigen context, via selectie van de 'ingrediënten' die passen in de eigen 'keuken'. We lieten ons voor de 'look and feel' van dit concept inspireren op het (letterlijke) receptenboek dat door de Gentse brugfigurenwerking werd opgesteld samen met ouders en leerlingen van de eerste graad. Het receptenboek wordt verspreid onder de deelnemers van de studiedag die we organiseren aan het einde van het project, en is ook aan te vragen via de website van het project. Alle secundaire scholen van Vlaanderen krijgen bovendien per email een link doorgestuurd naar de digitale versie van het boek.

1.2 Reflectietool voor het werken aan ouderbetrokkenheid binnen secundaire scholen met aandacht voor het perspectief van het schoolteam, ouders en jongeren.

Dit wordt een eenvoudige toolbox of kaartenset met reflectievragen rond het werken aan de 7 dimensies en 3 niveaus van ouderbetrokkenheid binnen de context van een secundaire school. Hoewel het onderzoek gebaseerd is op de eerste graad B-stroom, willen we deze kaartenset vertaalbaar maken naar verwante settings waarbinnen met jongeren en hun gezinnen wordt gewerkt, minstens de brede eerste graad van het secundair onderwijs. De centrale doelstelling van de tool is om schoolteams verschillende brillen (ouders, jongeren, school) te helpen opzetten bij het nadenken over het werken aan ouderbetrokkenheid. Voor de verspreiding van deze tool volgen we dezelfde strategie als voor het receptenboek.

1.3 Beleidsaanbevelingen

Ten slotte zien we ook de aanbevelingen die uit onze studie zullen komen op basis van de geïdentificeerde uitdagingen en kansen als een belangrijke vorm van beleidsgerichte output. De vorm waarin deze zullen worden opgesteld en verspreid zijn afhankelijk van de resultaten van het onderzoek en kunnen zich zowel richten naar individuele actoren, organisaties/scholen en beleidsmakers op diverse echelons.

2. Disseminatie

2.1 Website voor het werkveld

We voorzien een website met vier verschillende informatiestromen: 1) de onderzoeksresultaten; 2) *good practices* om te werken aan ouderbetrokkenheid binnen de context van secundaire scholen (gratis digitale versie van het receptenboek); en 3) (gratis) afdrukbare versie van de reflectiekaarten rond ouderbetrokkenheid binnen de secundaire school en 4) info over mogelijke vormingstrajecten. De website wordt zo ruim mogelijk bekend gemaakt via sociale media, folders, netwerkevents en partnerorganisaties. Het onderwijscentrum Gent speelt hierin een belangrijke rol als ondersteuner, activator, inspirator en verbinder van schoolteams, leerkrachten, ouders, begeleiders en hun partners binnen Gent en daarbuiten.

2.2 Wetenschappelijk artikel

Er wordt een wetenschappelijk artikel geschreven rond de ervaringen, opvattingen en verwachtingen van ouders en jongeren binnen het beroepssecundair onderwijs inzake de brug tussen school en gezin. Als publicatiekanaal denken we aan Klasse, Sociologos, Pedagogiek in de Praktijk, of Sozio.

2.3 Studiedag/Slotevent

We organiseren een studiedag of slotevent voor het werkveld waarop zowel de onderzoeksresultaten als de praktijkgerichte output worden voorgesteld via interactieve workshops. We halen hiervoor inspiratie uit het succesconcept van de studiedag rond 20 jaar brugfiguren in Gent en werken hiervoor samen met brugfiguren, scholinterne actoren, ouder én jongeren. De doelgroep bestaat uit brugfiguren, medewerkers onderwijsbeleid (lokaal/regionaal/Vlaams), pedagogische ondersteuningsdiensten, leerkrachten secundair onderwijs, directies secundair onderwijs, leerlingenbegeleiders en zorgcoördinatoren, en brugfiguren.

2.4 Aanzet tot vormingstraject

Graag willen we ook de aanzet geven tot een vormingstraject gebaseerd op de onderzoeksresultaten en de praktijkgerichte output, dat verder kan worden uitgewerkt binnen een valorisatieproject of andere vervolgfianciering.

3. Nexus met onderwijs

- De inzichten uit het onderzoek én de praktijkgerichte output sluiten heel sterk aan bij de opleidingsonderdelen rond 'werken met kinderen en jongeren' en werken met gezinnen' van de opleiding Pedagogie van het Jonge Kind. De inbedding van de onderzoeksoutput in concrete opleidingsonderdelen zal gebeuren in afstemming met de betrokken docenten, waaronder de projectleider.
- De praktijkgerichte output kan direct worden ingezet en gedissemineerd naar het werkveld via PJK-studenten die stage lopen als brugfiguur in een school of binnen een andere setting waarbinnen wordt gewerkt met ouders van kinderen van middelbare schoolleeftijd.
- Vanuit het ODC Gezinskracht zal gezocht worden naar transmissie van de inhoud naar andere opleidingen zoals OSO, OLO en SOW.

Referenties (max. 1 pagina)

- Belga (2017, 6 maart). Onderwijsexpert: "Crevits heeft geen enkel been om op te staan". *De Redactie*. Geraadpleegd op 4 december 2017 via <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2909728>
- Bellens, K., & De Fraine, B. (2013). *Wat werkt? Kenmerken van effectief basisonderwijs*. Leuven: Acco.
- Boeraeve A. (2012). Werk maken van ouderbetrokkenheid. Naar een duurzame aanpak op zeven dimensies. *Caleidoscoop* 24(5): 32-38.
- Colpin, H. (2011). Bevorderen van schoolse betrokkenheid van ouders In Vaamse Onderwijsraad (Red.), *Gezin en school. De kloof voorbij, de grens gezet? Een verkenning* (p. 147-161). Leuven: Acco.
- Crevits, H. (2017). *Minister Crevits verdubbelt budget voor de begeleiding kwetsbare leerlingen en wil ervaringen van brugfiguren delen*. Geraadpleegd op 7 december 2017 via www.hildecrevits.be/nl/tags/20-jaar-brugfiguren.
- De Mets, J. (2013). *Van eiland naar wij-land. Inspiratiegids voor een goede samenwerking tussen ouders en secundaire scholen*. Gent: Integratiedienst van de Stad Gent i.s.m. het Steunpunt Diversiteit en Leren.
- Heylen, K. (2017, 6 maart). Crevits: "Allochtone ouders, spreek Nederlands, wees betrokken". *De Redactie*. Geraadpleegd op 4 december 2017 via <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2909557>
- Lauwers, H., & Piessens A. (2011). Gij moet toch niet alles weten! Kinderen als actor in de relatie tussen thuis en school. In Vaamse Onderwijsraad (Red.), *Gezin en school. De kloof voorbij, de grens gezet? Een verkenning* (p.51-72). Leuven: Acco..
- Mawungu, L., & Vanahauwaert, F. (2017, 13 oktober). Gelijke onderwijskansen: 4 intelligente stappen om effectiever te werken. *MO*magazine*. Geraadpleegd op 19/11/2017 via <https://www.mo.be/ opinie/gelijke-onderwijskansen-4-intelligente-stappen-om-effectiever-te-werken>
- Onderwijscentrum Gent (2017a) . *Ouderbetrokkenheid en brugfiguren*. Geraadpleegd op 30 november 2017 via <https://stad.gent/onderwijscentrum-gent/ouderbetrokkenheid/ouderbetrokkenheid-en-brugfiguren/ouderbetrokkenheid-en-brugfiguren>.
- Onderwijscentrum Gent (2017b). *Wij slaan de brug! 20 jaar brugfiguren in Gent. School, ouders en buurt dichterbij elkaar*. Gent: Stad Gent.
- Saerens, Z. (2017, 6 maart). "Als scholen de deur dichtdoen, kan je niet participeren. Iedereen moet zich thuis voelen". *De Redactie*. Geraadpleegd op 4 december 2017 via <http://deredactie.be/cm/vrtnieuws/binnenland/1.2909741>
- Samaey, S., & Vettenburg, N. (2007). *Eindrapport: Ontwikkeling van een instrument "betrokkenheid van ouders bij het onderwijs". Onuitgegeven onderzoeksrapport*. Gent: Universiteit Gent, faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, vakgroep sociale agogiek
- Sensoa (2017). *Seksuele ontwikkeling van jonge tieners (12-15 jaar)*. Geraadpleegd op 6 december 2017 via <https://www.seksualiteit.be/voorlichting/seksuele-ontwikkeling/tieners>.
- Somers, S. (2016) Hoe kunnen scholen ouders sterker maken? LEON wijst de weg. *Sociaal net*. Geraadpleegd op 29 november 2017 via <https://sociaal.net/analyse-xl/hoe-kunnen-scholen-ouders-sterker-maken>
- VCOV (z.j.). *Betrekken van moeilijk bereikbare ouders. Een brochure voor ouderraden en schoolteams met bruikbare handvaten, praktijkvoorbeelden en getuigenissen*. Geraadpleegd op 5 december 2017 via http://www.vcov.be/VCOV/Portals/0/VCOV_ParentInfoStore/34/brochure%20moeilijk%20bereikbare%20ouders%2026.06.pdf
- Verhoeven, J., Devos, G., Stassen, K., & Warmoes, V. (2003). *Ouders over scholen*. Leuven: Garant.
- Vijverman V., & Vettenburg N, (2009). Parent participation at school. A Research study on the perspectives of children. *Childhood*, 16 (1), 105-123.
- Vlaamse Overheid (n.d.). Vestigingsplaatsen gewoon secundair onderwijs met studierichting b in de 1e graad. Geraadpleegd op 12/12/2017 via <http://www.ond.vlaanderen.be/onderwijsaanbod/lijst.aspx?hs=311&studie=0002&graad=1>

2. Voorstel samenstelling adviescommissie

Externe leden (min. 2/3 van het totaal aantal leden van de adviescommissie)		
Naam	Organisatie	Expertise
Jan De Mets of collega	Steunpunt Diversiteit & Leren – Ugent	Ouderbetrokkenheid, auteur van 'Van eiland naar Wijland', zie referentielijst
Johan Meire of collega	Kind & Samenleving	Acterschap van kinderen & jongeren
Bjorn VanHamme	Flankerend onderwijs-beleid Kortrijk	Brede school
Ann Verdonck	Brugfiguur Stad Oost-ende	Brugfiguur
Leerkracht SO	Te bepalen	
Directie SO	Te bepalen	
Medewerker CLB	TOPunt Gent	

Interne leden (max. 1/3 van het totaal aantal leden van de adviescommissie)		
Naam	Opleiding / ODC / Dienst	Expertise
Giselinde Bracke	PJK	Ouderbetrokkenheid, participatie van jongeren
An Raes	Gezinskracht	Ouderbetrokkenheid, kwetsbare gezinnen
Wendy Eerdekens	SOW	Ouderbetrokkenheid, kwetsbare gezinnen
Sofie Vanassche	PJK/Gezinskracht	

3. Verplicht toe te voegen bijlagen

1. **Projectplanning en –management en takenoverzicht: sjabloon nr. 2**
2. **Projectbegroting: sjabloon nr. 3**
3. **Beknopt CV van projectleider en van projectmedewerkers enkel met overzicht wetenschappelijke loopbaan (inhoudelijk relevant voor huidig projectvoorstel en relevante onderzoekservaring)**